

"АЙБАЛТА-2025" ОҚУ-ЖАТТЫҒУЫНДА ҚОРҒАНЫС ЖӘНЕ ШАБУЫЛ ҚИМЫЛДАРЫ ПЫСЫҚТАЛДЫ

"Айбалта-2025" жедел-стратегиялық командалық-штабтық оқу-жаттығуы барысында Қарулы Күштердің бөлімшелері қорғаныс және шабуыл әрекеттерінде жоғары деңгейде дайындық танытып, тиімді қимылдар жасады.

Оқу-жаттығудың негізгі мақсаты – басшылық құрамының ұйымдастырушылық, командалық және үйлестіру дағдыларын жетілдіру болды.

Қорғаныс сипатындағы тактикалық іс-қимылдар барысында терең және аймақтық қорғаныс жүйелерін ұйымдастыру, инженерлік кедергілерді орнату және резервтерді уақытында енгізу мәселелері пысықталды. Бөлімшелер мен маңызды нысандарды бүркемелеу кезінде әуе шабуылына қарсы қорғаныс әскерлерінің интеграциясы мен барлау бөлімшелерімен өзара іс-қимылға ерекше көңіл бөлінді. Сонымен қатар, қауіп-қатерлерді уақтылы анықтау және жау әрекеттеріне жедел жауап беру үшін барлаудың тиімділігі арттырылды.

Шабуыл эпизодтарында бөлімшелер белсенді маневрлер жасап, шайқаспен барлау жүргізіп, жау нысаналарын артиллерия және атыс жүйелері арқылы басып тастады. Бронды

және мотоатқыштар топтары да қорғанысқа тартылып, майдандық және армиялық авиация тиімді қолданылды. Әскерлерді ауыстыру кезінде логистика мен атысты бүркемелеу мәселелері де жоғары деңгейде пысықталды.

Штабтар мен алдыңғы қатарлы бөлімшелер арасындағы үйлестіру заманауи

автоматтандырылған басқару және деректер алмасу жүйелері арқылы жүзеге асты. Бұл күштердің жедел қайта бөлінуіне, резервтердің уақытында енгізілуіне және жедел жағдайдың өзгерістеріне сәйкес жоспарларды түзетуге мүмкіндік берді. Барлау бөлімшелері жау туралы

деректердің өзектілігін үнемі бақылап, қабылданған шешімдердің тиімділігін арттырды.

Қарсылас әрекеттерінің тиімділігін төмендету және өз коммуникацияларын қорғау мақсатында электронды күрес құралдары мен әуе шабуылына қарсы қорғаныс жүйелері

қолданылды. Инженерлік бөлімшелер шабуылға көшу кезінде кедергілерді жою және бағдарларды дайындау міндеттерін сәтті орындады. Артиллериялық есептоптар атыс рейдтерін дайындау және маневрлерді атыспен бүркемелеу жұмыстарын пысықтады.

Оқу-жаттығу барысында медициналық бөлімшелердің іс-әрекеттері және "зардап шеккендерді" эвакуациялаудың жеделдігі бағаланды. Сондай-ақ, далалық жағдайда материалдық-техникалық камтамасыз ету бөлімшелерінің үйлесімді әрекеттері тексерілді. Үздіксіз кері байланыс форматында командирлер мен штабтар тапсырмалардың нәтижелерін талдап, сәтті шешімдерді тіркеп, әлсіз тұстарды анықтады.

Қорғаныс және шабуыл әрекеттерінің сценарийлерін іске асыру бөлімшелердің үйлесімділік, ұтқырлық және дайындығының жоғары деңгейін көрсетті.

БҰЛ НОМЕРДЕ:

ЦИФРЛАНДЫРУ

АРНАУЛЫ БЕТ

4-5 беттер

ОГНЕВАЯ МОЩЬ РОДИНЫ

ДАТА

7 стр.

ДАТА

ПЕРВЫЙ В СТРОЮ

7 стр.

СҰРАҚ-СІЗДЕН, ЖАУАП-БІЗДЕН

12-бет

СКРЫТНО, ТОЧНО, ЭФФЕКТИВНО

Военнослужащие выполнили широкий спектр задач, связанных с ведением разведки в тылу условного противника в дневных и ночных условиях. Они осуществляли скрытное выдвижение на заданные рубежи, занимались оборудованием наблюдательных постов и передавали разведанные в штаб. Действия проводились с применением современных технических средств разведки, включая беспилотные летательные аппараты и средства радиоэлектронного наблюдения.

– Разведывательные подразделения успешно выполнили поставленные задачи, подтвердив готовность выполнять задачи как в обороне, так и в наступательных действиях. Личный состав продемонстрировал умение действовать скрытно, быстро и эффективно в сложных условиях. Учение способствовало

повышению боевой выучки и укреплению взаимодействия между разведывательными и общевойсковыми подразделениями, – отметил начальник главного управления разведки Управления главнокомандующего Сухопутными войсками Вооруженных Сил РК полковник

В рамках оперативно-стратегического командно-штабного учения «Айбалта-2025» на одном из этапов военнослужащие разведывательных подразделений отработали тактические действия.

Динар Курбанбаев.

Командование учения отметило высокий уровень подготовки личного состава, умение разведчиков действовать в условиях ограниченной видимости в быстро меняющейся тактической обстановке. Данные, полученные в результате действий разведчиков, обеспечили своевременное принятие решений и эффективное управление войсками на поле боя.

ВООРУЖЕННАЯ СЛОВОМ И ЧЕСТЬЮ

Начальник управления реализации языковой политики Административного департамента Министерства обороны РК полковник Айну́р Оразгалиева стала обладателем престижной республиканской отраслевой премии года Business Lady Qazaqstan.

Мероприятие уже пятый год проводится в целях популяризации женского предпринимательства, поддержки сельских женщин, многодетных матерей и начинающих бизнес-леди. Цель организаторов премии Business Lady Qazaqstan – раскрыть перед публикой образ женщины, достигшей успеха в бизнесе и социуме, показать ее с неожиданной стороны, мотивировать окружающих.

– Сегодня мы награждаем женщин-предпринимательниц, работающих в разных сферах, а также тех, кто занимается социальной деятельностью и благотворительностью, – сказала организатор премии года председатель правления ОО «Business woman KZ» Сауле Кайсар. – Среди номинантов – военнослужащая Вооруженных Сил РК полковник Айну́р Оразгалиева, которой мы выражаем искреннюю признательность за ее благородную миссию служения Отечеству.

Бытует мнение, что профессия военнослужащего не для хрупких созданий, однако сегодня женщины пошатнули постулат о ее мужском предназначении. Они добросовестно несут службу, выполняя наравне с мужчинами учебно-боевые задачи. Поэтому неслучайно среди креативных, деловых и предприимчивых женщин масштабного ивента в номинации «Достоиние Республики» была полковник Айну́р Оразгалиева.

Выпускница Алматинского государственного университета имени Абая по специальности «переводчик» в Вооруженных Силах с 1999 года. Она помнит прежние времена, когда специалисты различных подразделений обращались к ним за помощью.

– Сегодня мы можем констатировать, что каждый исполнитель сам готовит документы на государственном языке, – поделилась начальник управления реализации языковой политики Административного департамента Министерства обороны РК.

Регулярно проводимый среди госорганов мониторинг свидетельствует о том, что переводчики Министерства обороны на хорошем счету. Их труд был вложен в подготовку 30-томного отраслевого терминологического словаря, предназначенного для упорядочения казахской терминологии и унификации терминов. В 11-м томе этого издания собрано 12 тысяч военных терминов.

ЦИФРОВОЙ КОНСУЛЬТАНТ

В Астане на сборах военных психологов представили Telegram-бот AI-sulu, разработанный на базе искусственного интеллекта. Новый сервис будет круглосуточно и анонимно помогать военнослужащим и их семьям справляться со стрессом и сложными ситуациями.

– Психология – важнейший элемент обеспечения боевой готовности войск. Эффективная работа с военнослужащими и их семьями – основа моральной силы армии, – подчеркнул заместитель министра обороны по воспитательной и идеологической работе вице-адмирал Серик Бурамбаев, открывая сборы.

По его словам, современные вызовы требуют внедрения инновационных цифровых решений. Таким шагом стало создание AI-sulu, о котором рассказал начальник информационного отдела Национального военно-

патриотического центра майор Касымхан Туитин.

– AI-sulu не заменяет живого

специалиста, но способен стать первой линией помощи. В трудный момент он выслушает, даст подсказку и направит к нужным ресурсам, – отметил Туитин.

Цифровой консультант доступен на казахском и русском языках. Разработчики подчеркивают: главное его преимущество – анонимность и доступность 24/7.

Кроме презентации нового сервиса, на сборах обсудили профилактику деструктивного поведения,

развитие стрессоустойчивости, использование IT-инструментов в психологической работе, а также особенности взаимодействия с молодежью. В качестве спикеров выступили эксперты в области психотерапии, суицидологии и военной психологии.

Участники отмечают: полученные знания помогут в работе с личным составом и лягут в основу новых методических материалов для психологической службы армии.

ӘСКЕРИ КОЛЛЕДЖДЕГІ АНТ ҚАБЫЛДАУ РӘСІМІ

Біздің халық ежелден Отан үшін төккен тердің қадірін түсініп, бағамдай білген. Оның ішінде ең қастерлі, ең абыройлы міндет, асқақ парыз – Отан-Ананы қорғау! Оны бүгін әскери қызметті таңдап отырған әр жас сарбаз ойына түйіп, санасында сақтап жүргені абзал.

Ант қабылдау – туған Отанына, еліне адал болу, оны ақтық демі қалғанша қорғау, қажет болса жанын да қию. Осылайша, ант қабылдаған сарбаз – біздің ұлан-ғайыр жерімізді ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен қорғаған жаужүрек ата-бабаларымыздың ерлік жолын жалғастырушыға, елдің қорғанына, сенімін арқалаған азаматқа айналмақшы.

2025 жылы 27 қыркүйек күні Қарулы Күштерде аты аңызға айналған даңқты қолбасшы, тұтас ғұмырын Отанын қорғауға арнаған, Армия генералы Сағадат Қожахметұлы Нұрмағамбетовтің есімі берілген, елорданың төрінде орналасқан Әскери колледжде 3-курста әскери білім алып жүрген 100 кадет салтанатты түрде Әскери ант қабылдады. Бүгінде Кеңес Одағының Батыры,

Халық қаһарманы, Армия генералы С.Қ.Нұрмағамбетов атындағы әскери колледж – кәсіби сержанттар дайындайтын бірден-бір озық әскери оқу-білім беру ордасы.

Әскери колледж бастығы полковник Тулеушев Ғазиз Әуесқанұлы Жарғы бойынша Әскери ант туралы түсінік беріп, оның маңыздылығына тоқталып, ата-аналар мен кадеттерді салтанатты күнмен құттықтады.

Ант қабылдау рәсіміне ҚР Қорғаныс министрлігінің Әскери білім және ғылым департаментінің бастығы полковник Мұрат Қуатбекұлы Олжабаев, ҚР Қорғаныс министрлігінің Тәрбие және идеологиялық жұмыстар департаментінің бастығы әділет полковнигі Тілеухан Қалилаұлы Басқожаев, ҚР Қорғаныс министрлігінің Бас штабының

сержанттар құрамымен жұмыс жасау басқармасының бастығы Темірбек Мырзаханұлы Халықов, ҚР Қарулы Күштері ардагерлері, әскери колледждің жеке құрамы мен ата-аналар қатысты.

Салтанатты іс-шараға «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері ардагерлері» қоғамдық бірлестігінің төрағасы, Халық қаһарманы, генерал-лейтенант Бакытжан Ертайұлы Ертаев қадірлі қонақ болып келіп, кадеттерді, ата-аналарды осындай ерекше күнмен құттықтап, әскери өмірде табандылық пен батылдық танытып, биік ориентир шыңдарға жетуіне тілектестігін білдірді.

Әскери колледжін тәрбиеленушісі, оқу озаты әрі мақтанышы кадет Жанболат Батырбекұлы Шайқамалдың әкесі Батырбек Шайқамалұлы Дауытбаев мырза ата-аналардың атынан ізгі тілегін білдіріп, әскери колледж басшылығы мен жеке құрамына, әсіресе ұстаздар қауымына, қызметкерлеріне ризашылдығын танытты.

Ел үшін күрмеуі қиын-қыстау кезеңде әскерді басқара отырып, оның қалыптасуы мен дамуына ұлан-ғайыр, баға

жетпес үлес қосқан, жоғары беделді әскери әлеуетті сақтап, жеке құрам арасында әскери тәртіпті нығайтуға күш салған, ұлт перзенті әрі мақтанышы, «Ержігіттің ақсұңқары», «Сыпайы генерал» атанған Кеңес Одағының Батыры, тұңғыш Халық қаһарманы және Қорғаныс министрі, Армия генералы Сағадат Қожахметұлы Нұрмағамбетов айтқандай: «Әлеуеті жоғары әскери тұлға болып қалыптасу үшін әскери тәртіп мен мінезден бөлек жеке тұлғаның бойында Отанына деген

шексіз махаббат пен мақтаныш кернеуі қажет». Әскери колледжде тәлім-тәрбие алып жатқан әрбір тәрбиеленуші әлеуеті жоғары, өз кәсібінің шебері, Отан-Анасын шексіз құрметтейтін әскери тұлға болып қалыптасарына сенімдеміз!

Альмира ЖАБАЕВА

Армия генералы
С.Қ.Нұрмағамбетов
атындағы әскери
колледждің Тәрбие және
идеологиялық жұмыстар
бөлімінің бас маманы

ӘСКЕРГЕ САЛТАНАТТЫ ТҮРДЕ ШЫҒАРЫП САЛДЫ

Саран қаласында «Отан – сенген ұлы жүрек» атты салтанатты шара өтті. Мақсаты – Отан алдындағы борышын өтеуге аттанғалы тұрған жас сарбаздарға құрмет көрсету, жастарды патриоттық рухта тәрбиелеу. 2025 жылдың қыркүйек-желтоқсан айлары аралығында Қазақстан Республикасының аумағында күзгі әскерге шақыру науқаны басталғаны белгілі. Осыған орай Саран қаласында бір топ бозбала, барлығы 11 жас сарбаз ҚР Қарулы Күштері қатарына аттанды.

Шара барысында болашақ сарбаздарды қолдауға келгендер қатарында №44803 әскери бөлімінің қызметкерлері, Саран қаласындағы білім беру ұйымдарының кадеттері мен оқушылары, қала колледждерінің студенттері, мектептердің жоғары сынып оқушылары, бастапқы әскери дайындық пәнінің мұғалімдері, ардагер-жауынгерлер мен интернационалистер болды. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев өз Жолдауында: «Жастар үшін патриотизмнің басты көрінісі – жасампаздық пен жаңашылдық. Жастардың ойынша, Отанға деген сүйіспеншілік – қоғамға пайда әкеліп, тың

жаңалықтар ашу, жаңа іс бастау», – деген еді. Әскерге бару – бұл тек қана азаматтық борыш емес, сонымен қатар ерлік пен намыстың мектебі. Бұл – болашақ азаматтардың шыңдалу жолы, ұлттық қауіпсіздікке қосқан үлесі. Концерттік бағдарлама барысында әскерге шақырылушыларға арналған әндер шырықалып, жүрекжарды тілектер айтылды. Жас әнші Меней Жұлдыз болашақ сарбаздарға арнап «Самға» әнін орындап, көпшіліктің ықыласына бөленді. Ал №44803 әскери бөлімінде абыроймен қызмет етіп жүрген жауынгер Абжал Мейіржан «Сәйгүлік» әнін арнады. Іс-шара соңында жас сарбаздарға естелік сыйлықтар табысталып,

салтанатты түрде шығарып салынды.

Саран қаласының Қорғаныс істері жөніндегі бөлімінің басшысы Әбілқасымов Азиз шараға қатысып, өз тілегін білдірді:

- Бүгін біз Саран қаласының нағыз ер азаматтарын әскер қатарына шығарып салып отырымыз. Бұл – әрбір жігіттің абыройлы міндеті. Қазіргі таңда әскери қызмет тек міндет емес, ол – үлкен тәрбие мектебі, болашақтың мықты азаматтарын қалыптастыратын орта. Біз олардың елге аман-есен оралып, рухани және физикалық жағынан шыңдалып келуіне тілектеспіз. Ең бастысы – денсаулық пен амандық. Әскерде тәртіп пен ұйымшылдықты бойға сіңіріп, нағыз азамат болып оралуға тілектеспін. Отанға адал қызмет ету – әрбір жас жігіттің парызы мен мәртебесі, - деді ол.

«Отан – сенген ұлы жүрек» атты бұл іс-шара жастардың бойында отансүйгіштік рухты көтеріп, олардың елге деген адал қызметке дайын екендігін көрсетті. Сапарға аттанған жас сарбаздарға абыройлы қызмет, амандық пен қайсар рух тіледі!

«Оңтүстік» өңірлік қолбасшылығында ұшқышсыз авиациялық жүйелердің әскери операторлары FPV-дрондарды басқару арқылы сайысты.

ДРОНДАР ШАЙҚАСЫН ӨТКІЗДІ

Сайыс әсерлі экшн-шоуға ұқсады. Оның ішінде ұшқыштар жоғары жылдамдықпен дрондарды жерге жақын ұшырып, тар өткелдер арқылы өткізді. Сонымен бірге күрделі маневрлер жасап, бір мезетте командалық пунктерге жоғары сапалы бейнетаспа жеткізе алды. Жаттығудың шарықтау шегі дронмен 10 метрден аса биіктіктен бронетехниканың қақпағы көлеміндегі нысанаға оқу гранаталарын дәл тигізу болды.

Ефрейтор Ұлан Суйдуов (12740 әскери бөлімі, Сарыозек гарнизоны), ефрейтор Шыңғысхан Сейдахметов (66567 әскери бөлімі, Қызылорда

гарнизоны) және сержант Мұхамеджан Қырғызали (Тараз қаласындағы 5-ші механизацияланған бригада) ең жақсы нәтижелерді көрсетті. Командалық есепте бірінші орынды және «Оңтүстік» өңірлік қолбасшылығы әскерлері қолбасшысының көшпелі кубогын Жаркент гарнизонының командасы жеңіп алды (74261 әскери бөлімі).

«Оңтүстік» өңірлік қолбасшылығы Құрлық әскерлерінде мұндай сайыстарды алғаш рет ұйымдастырушы болып отыр. «Дрондар шайқасы» форматы әскери күштер деңгейінде дәстүрге айналуы мүмкін.

ЦИФРЛАНДЫРУ

№1 шығарылым

Құрметті, оқырман қауым!

«Сарбаз» газетінің бүгінгі санында «ЦИФРЛАНДЫРУ» деп аталатын жаңа арнаулы бетіміздің тұсауын кесіп отырмыз. Мұнда ҚР Қорғаныс министрлігінде аталмыш сала аясында атқарылып жатқан ауқымды жұмыстар көрініс табатын болады. Жалпы, соңғы 5 жыл көлемінде бұл бағытта бірталай тұжымды дүниелер жасалды. Алдымен солардың бірқатарына шолу жасағанды жөн санадық. Ал, арнаулы беттің алдағы сандарында цифрландыру жұмысындағы тың жаңалықтарға, оларды жүзеге асыру тетіктеріне тереңірек тоқталатын боламыз.

«Қазір ел экономикасында реформалар жүргізіліп жатыр. Инфрақұрылымға және жаңа өндіріс орындарын ашуға қомақты инвестиция салынып жатыр. Мұның бәрі халықтың әл-ауқатын және еліміздің әлеуетін арттыру үшін жасалып жатқаны айдан анық.

Жасанды интеллекттің қарқынды дамуы қазірдің өзінде халықтың, әсіресе, жастардың мінез-құлқы мен болмыс-бітіміне әсер етіп жатыр.

Басқаша болуы мүмкін емес. Себебі бұл үрдіс бүкіл әлемде қалыптасқан тәртіпті және адамдардың өмір сүру салтын біржола өзгертуде. Біз бұған дайын болып, батыл әрекет етуіміз керек. Әйтпесе артта қалудың салдары өте ауыр болады.

Сондықтан мен алдымызға өте маңызды стратегиялық мақсат қойдым. Қазақстан үш жыл ішінде міндетті түрде жаппай цифрлық ел болуы керек.

Біз жаппай цифрландыру және жасанды интеллект технологиясын барынша енгізу арқылы экономиканы жаңғыртуымыз қажет.

Ол үшін, ең алдымен, Цифрлық кодексті тезірек қабылдаған жөн.

Бұл заңда цифрландыру үдерісінің негізгі бағыттары, соның ішінде жасанды интеллект, платформалық экономика, үлкен дерекқорларды пайдалану және басқа да мәселелер айқындалуға тиіс.

Жаңа технологиялық қалыптың ажырамас бөлігіне айналу үшін бүкіл мемлекеттік басқару жүйесін қайта құрып, оның азаматтар мүддесіне сай болуын қамтамасыз ету, сондай-ақ ашықтығы мен тиімділігін еселеп арттыру керек.

Сондықтан қазіргі құзырлы министрліктің негізінде Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігін құру қажет деп санаймын. Жаңа министрлікті Премьер-министрдің орынбасары деңгейіндегі маман басқаруы керек.

Үкімет экономиканың барлық саласын жаңғырту үшін жаппай жасанды интеллектті енгізу қажет. Қазақстанды бәсекеге қабілетті ел ретінде дамытамыз десек, жұмысымызды жаңаша тәсілмен жүргізуіміз керек».

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жасанды интеллект дәуіріндегі Қазақстан: өзекті мәселелер және оны түбегейлі цифрлық өзгерістер арқылы шешу» атты Қазақстан халқына Жолдауынан

Қарулы Күштерде «Цифрлық армия» бағдарламасын іске асыру бойынша іс-шаралар кешені іске асырыла бастады. Басқару жүйесін автоматтандыру және әскери мақсаттағы ақпараттық жүйелерді енгізу басқару органдарының қызметін бюрократиясыздандыруға, шешімдер қабылдаудың жеделдігін арттыруға және сыбайлас жемқорлық деңгейін төмендетуге ықпал етті.

2020-2021 жылдар аралығында Қорғаныс министрлігі «Цифрлық жергілікті әскери басқару органы» пилоттық жобасын іске асырған болатын. Бұл жоба өзінің тиімділігін дәлелдеді. Басқа мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерімен тиімді интеграцияның арқасында халық үшін мемлекеттік қызметтердің қолжетімділігін қамтамасыз етуге айтарлықтай қадам жасалды.

Жергілікті әскери басқару органдарының жұмысы автоматтандырылды. «Цифрлық жергілікті әскери басқару органы» пилоттық жобасы бірыңғай ақпараттық ортаны қалыптастыруда және Қорғаныс министрлігінің азаматтарға көрсететін мемлекеттік қызметтерінің қолжетімділігін қамтамасыз етуде тиімділігін дәлелдеді.

Азаматтар мен көлік ресурстарын әскери есепке алуды, мерзімді әскери қызметке шақыру науқанын, әскерге шақыруды кейінге қалдыруды және одан босатуды цифрландыруға, сондай-ақ мемлекеттік қызметтер көрсетуді оңтайландыруға айтарлықтай күш-жігер жұмсалды.

Бұл ретте 16-60 жас аралығындағы ер адамдар туралы мәліметтер базасы цифрландырылып, басқа мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерімен біріктірілді. Әскери міндеттілер мен әскерге шақырылушыларды есепке алудың электрондық карточкалары жасалды. Бұл жергілікті әскери басқару органдарының көптеген қызмет процестерін автоматтандыруға мүмкіндік берді.

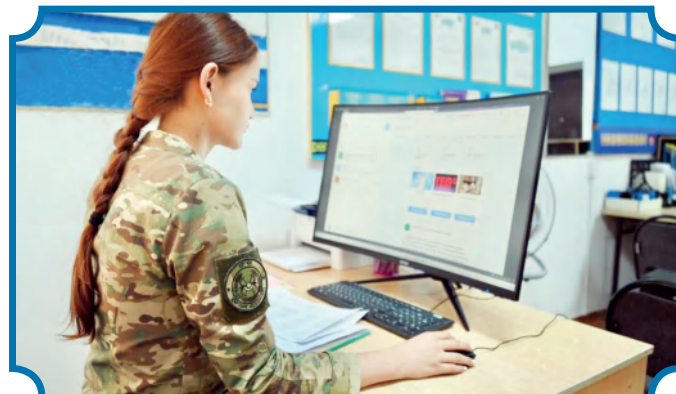
Әскери міндеттілер мен әскерге шақырылушыларды хабардар ету 1414 қызметі бойынша SMS-хабарламалар арқылы жүргізіле бастады.

Азаматтар электрондық үкімет порталы арқылы онлайн-қызметтің 11 түріне тапсырыс беруге мүмкіндік алды. Олардың ішінде: әскери есепке қою және одан шығару, әскерге шақыруды кейінге қалдыру, тіркеу куәлігін, әскери билетті немесе оның түпнұсқасын алу, жеңілдіктері бар адамдарға және Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге біржола тұруға шығатын азаматтарға анықтамалар беру де бар.

2023 жылы да әскердің барлық салаларына цифрлық технологияларды енгізу жалғасын тапты. Әскери міндеттілер мен әскерге шақырылушылардың есебі жергілікті әскери басқару органдарының жұмысын автоматтандыруға мүмкіндік беретін цифрлық форматқа ауыстырылды. Осы жылдың 1 наурызынан бастап азаматтарды әскери қызметке шақыруды кейінге қалдыру және босату жөніндегі қызмет іске қосылды. Нәтижесінде азаматтар әскери қызмет өткеру мәртебесі туралы мәліметтерді ұсыну бойынша мемлекеттік қызметті бірде-бір құжатсыз алатын болды.

– SmartDataUkimet ақпараттық-талдау жүйесінің арқасында кейінге қалдыру құқығы 500 мыңнан астам әскерге шақырылушыға берілетіні анықталды. Сонымен бірге, азаматтардың бұл санаты шақыруды кейінге қалдыру туралы SMS-хабарлама ала бастады. Бұл жүйе азаматтардың әскери есебін цифрландыру жеке байланысын қоспағанда, көптеген мәселелерді қашықтан шешуге мүмкіндік берді.

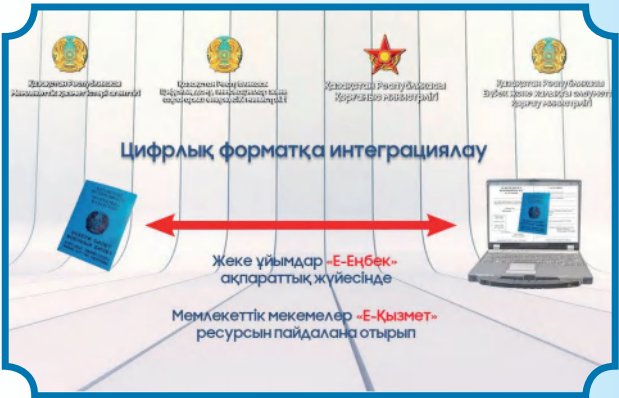

2022 жылдың өзінде Қорғаныс министрлігінде мемлекеттік қызметтің 93%-ы электронды форматқа көшірілді. Сондай-ақ, осы жылы Қорғаныс министрлігі цифрлық трансформациялау стратегиясын әзірлеуге кірісті. Ол жаңа технологиялар мемлекеттік қызмет көрсету саласын ғана емес, әскери басқару мен ведомствоаралық үйлестіру жүйесін де қамтыды.

Қорғаныс министрінің орынбасары Дархан Ахмедиев цифрландыру саласындағы бес басымдықты атады. Олар: «ІТ-инфрақұрылым және технологиялар», «Процестер мен деректер», «Адамдар мен дағдылар», «Инновациялар» және «Киберқауіпсіздік».

«Электрондық үкімет» қызметі арқылы тіркеу куәлігі де ресімделетін болды. Бұл мемлекеттік қызметтерді көрсетуге көшу ресурстарын айтарлықтай үнемдеп, жемқорлық жасау тәуекелдерін азайтады.

2024 жылы сондай-ақ, Әскери билеттер цифрлық форматқа ауыстырылды. Жұмысқа орналасу немесе оқу орнына қабылдау кезінде құжатты түпнұсқада ұсыну туралы талап алынып тасталды.

Ендігі жерде жұмыс беруші азаматтың әскери қызметке қатынасы туралы мәліметтерді egov.kz электрондық үкімет ресурсын пайдалана отырып, автоматты түрде алатын болды.

Заңнама бойынша заңды тұлғалар азаматтардың әскери қызметіне қатынасы туралы деректерді тіркеуге міндетті. Сондықтан кадр қызметтері бұрын әскери есепке алу құжаттарын (әскери билеттер, тіркеу туралы куәлік, әскери қызмет өткергенін растау туралы анықтама және т.б.) талап еткен.

Қорғаныс министрлігі Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау, Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрліктерімен, ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігімен бірлесіп жұмыс берушінің сұрауына автоматты түрде жауап алуға мүмкіндік беретін интеграциялық жұмыстар жүргізді.

Жеке ұйымдар «Е-Еңбек» ақпараттық жүйесінде, мемлекеттік мекемелерде «Е-Қызмет» ресурсын пайдалана отырып, қызметкерлердің есебін жүргізетін болды.

2024 жылдың соңына қарай Қарулы Күштердің қауіпсіздік жүйесіне жасанды интеллектпен жабдықталған бейне сараптау жүйесі енгізілетін болды. Ол әскери объектінің аумағына заңсыз кіруге тырысатын бөгде адамдарды анықтауға, адамның келбетін, автомобиль нөмірлерін тануға, адамдардың жиналуын және үй-жайлардан шыққан түтінді де анықтауға қабілетті. Бұдан бөлек, бұл жүйе камералардың істен шыққанын да анықтайды, басқарушылық және тағы басқа шешімдер қабылдау үшін деректерді талдайды, әскери қызметтің қауіпсіздігін арттырады. Аталған жүйе алдымен Өуе қорғанысы күштерінің әскери бөлімдерінде пилоттық тестілеуден өтті.

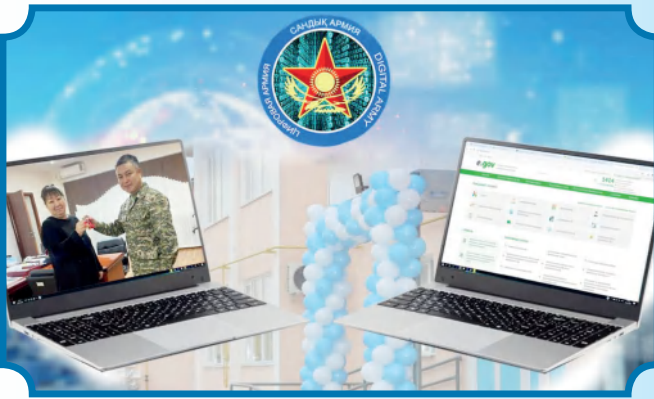
Қорғаныс министрлігі басқа мемлекеттік органдармен бірлесе отырып, цифрлық трансформация бойынша ауқымды жұмыс атқарды. Мысалы, жергілікті әскери басқару органдарында кейінге қалдыру немесе есепке қою, есептен шығару сияқты қызметтер әскери комиссариатқа азаматтың өзінің баруынсыз шешілді. Бұл қызметтердің барлығын E-gov-тан азаматтың жеке кабинетінен алуға болады. Мәселен, 2024 жылы 29 648 азамат әскерге шақыруды автоматты түрде кейінге қалдырған.

Цифрлық трансформация әскери білім беру жүйесіне де әсер етті. Барлық әскери оқу орындарын біріктіретін көпфункционалды білім беру платформасы құрылды. Бұл жүйе еңбек функцияларын орындайтын жеке модульдерді қамтиды. Оған жоғары оқу орындары аралық электронды кітапхана, оқу процесін жоспарлау құжаттары, электронды журналдар және цифрлық білім беру ресурстары кіреді.

Бұдан басқа, қызметтік тұрғын үйге кезекке қою, Қарулы Күштердің әскери қызметшілері мен азаматтық персоналының тұрғын үй-жайды жалдау шартын жасасу және ұзарту мемлекеттік қызметтері электрондық форматқа ауыстырылды. Енді бұл қызметтер E-gov және e-Gov mobile қосымшалары арқылы көрсетіледі.

2023 жылы да әскердің барлық салаларына цифрлық технологияларды енгізу жалғасын тапты. Әскери міндеттілер мен әскерге шақырылушылардың есебі жергілікті әскери басқару органдарының жұмысын автоматтандыруға мүмкіндік беретін цифрлық форматқа ауыстырылды. Осы жылдың 1 наурызынан бастап азаматтарды әскери қызметке шақыруды кейінге қалдыру және босату жөніндегі қызмет іске қосылды. Нәтижесінде азаматтар әскери қызмет өткеру мәртебесі туралы мәліметтерді ұсыну бойынша мемлекеттік қызметті бірде-бір құжатсыз алатын болды.

SmartDataUkimet ақпараттық-талдау жүйесінің арқасында кейінге қалдыру құқығы 500 мыңнан астам әскерге шақырылушыға берілетіні анықталды. Сонымен бірге, азаматтардың бұл санаты шақыруды кейінге қалдыру туралы SMS-

хабарлама ала бастады. Бұл жүйе азаматтардың әскери есебін цифрландыру жеке байланысын қоспағанда, көптеген мәселелерді қашықтан шешуге мүмкіндік берді.

Қазақстан Қарулы Күштерінде цифрландыру бағытындағы ірі жобалар қарқынды жүзеге асып келеді. Бұл бағытта ерекше рөл атқарып отырған – "Қазақстан ГАЖ Орталығы" АҚ, ол еліміздің әскери мақсаттағы ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымының Бірегей операторы болып табылады.

Басқарма төрағасы Нұрлан Исмағұловтың айтуынша, бүгінде цифрландыру үш негізгі бағытта жүргізіліп жатыр:

1. Мемлекеттік қызметтер көрсету, соның ішінде жасанды интеллектті пайдалану арқылы;
2. Күнделікті ішкі процестерді цифрландыру – әскери өмірдің тиімділігін арттыру мақсатында;
3. Әскерлерді басқаруды цифрландыру – командалық шешімдерді жылдам әрі дәл қабылдау үшін.

«Бүгінде біз тек Қорғаныс министрлігімен ғана емес, басқа да әскери құрылымдармен және арнайы мемлекеттік органдармен тығыз жұмыс істеп келеміз. Атап айтқанда, Ұлттық қауіпсіздік комитетімен бірқатар ірі жобалар жүзеге асырылып жатыр», – дейді Нұрлан Исмағұлов.

Жаңа жоба – жауынгерлік дайындықты цифрландыру

Жақында қолға алынған ерекше жобалардың бірі – жауынгерлік дайындық процестерін цифрландыру. Бұл тек мәліметтерді цифрлық форматқа көшіру емес, сонымен қатар жасанды интеллекттің көмегімен оқу-жаттығу жұмыстарын тиімді жоспарлап, орындауға мүмкіндік беретін жүйе.

Мұндай технологиялар әскерилердің уақытын үнемдеп қана қоймай, дайындық деңгейін де жаңа сапаға көтереді.

Жасанды интеллект – сарбаз бен ата-анаға көмекші

Тек әскери құрылымдарға ғана емес, азаматтар үшін де цифрландырудың пайдасы зор. Мәселен, қазіргі таңда жасанды интеллект негізінде жасалған Armia.kz сервисі іске қосылды.

Бұл – сарбаздар, мерзімді әскери қызметшілер, призивниктер және олардың ата-аналары үшін таптырмас көмекші. Чат-бот арқылы мынадай ақпарат алуға болады:

- әскери қызметтің тәртібі мен ережелері,
- әскери бөлімдердің тарихы,
- командирдің байланыс мәліметтері және тағы басқа қажетті мағлұматтар.

Бұл сервис – ашықтықты арттырып, азаматтардың сұрақтарына жедел әрі нақты жауап беруге арналған тиімді құрал.

«Қазақстан ГАЖ Орталығы» жүзеге асырып жатқан жобалар – тек технологиялық жаңалық емес, ол еліміздің қорғаныс қабілетін күшейтуге бағытталған маңызды қадам. Цифрландыру мен жасанды интеллекттің мүмкіндіктері әскери жүйенің заманауи талаптарға сай болуын қамтамасыз етеді.

Келешекте бұл бағыттағы жұмыстар одан әрі кеңейіп, Қазақстан Қарулы Күштерін жаңа биіктерге көтеретіні сөзсіз.

ҚАЗАҚТЫҢ ТАНКШІ ТӨРТ АРУЫ

ұрпақтар мақтанышына айналуға тиіс

Олар туралы аз жазылады, аз айтылады. Ана бір жылдары жаңылмасам, «Орталық Қазақстан» газетінде шағын-шағын біраз материалдар жарық көрген. Ертеректе орталық басылымдарда олардың ерлік жолдары туралы жазылып, туыс-туғандарына іздеу салған мақалаларды көзіміз шалған. Басқа жерлерден көп ештеңе байқай қоймап едік.

Әнеүгүні «Сарбаз» газетінің электронды нұсқасынан қазақтың Батыр қыздарының бірі Хиуаз Доспанова апамыз жайлы жазған мақаламды оқығаннан кейін солдат күнімізде бірге болған біраз достардың арасында қызу әңгіме-дүкен болды. Шындығын айтсам, пікірталас өзіме де өте ұнады. Сол жерде Ұлы Отан соғысы жылдары батырлығымен ерекшеленген қазақтың танкші төрт аруы (нақтысында төрт апамыз) туралы өте жақсы бастама көтерілді. Тың тақырыпты ортаға ұсынған Арқадағы Өспен ауылының тумасы, кенді қала Қарағандының қазіргі тұрғыны Бақытхан Исакаев досымыз «Мәке, сен журналистсің ғой, осы кісілер туралы жазшы. Түсінген адамға олар жастарға тағылым болар өнеге иелері. Олардың батырлығы, бір экипаждың тұтастай қазақ қыздарынан құрылуы қалай болғанда да ұрпақ үшін мақтаныш қой. Отан қорғаушылар сапындағы әскери қызметшілерге де олар туралы білген абзал. Қысқасы, сенен осындай мақала күтеміз» деп сөзін аманат артқандай түйіндеп еді. Бұл мақаланың жазылуы сол аманатты орындау мақсаты десе де болғандай.

Ұлы Отан соғысы кезінде ерлермен бірге майдан даласында болып, ерлік көрсеткен қыз-келіншектер аз емес. Жасыратыны жоқ, негізінен Әлия, Мәншүк, Хиуаз апаларымыздың ерлік жолдарын оқушы күнімізден оқулықтар мен әдебиеттерден оқып өстік. Біраз нәрсе білеміз десек те, кейін есейе келе олардың да мардымсыз болғанын түсіндік. Ал сол соғыс жылдарында танкіге мініп, жаумен қасқая шайқасып, ерлік пен қайсарлықтың үлгісін көрсеткен қазақтың төрт аруы – Жамал Байтасова, Жәмила Бейсенбаева, Күлкен Токбергенова және Күнжәмила Талқанбаева жайлы бертінде, тәуелсіз Қазақстан тұсында ғана жазыла бастады. Өрімдей жас қыздардың танкімен майдан даласына аттанып, жауға қарсы күрескен алғашқы әйелдер қатарында болғанын да көбіміз енді-енді біле бастадық.

Мамандардың сөзімен айтсақ, олардың ерлігі тарихта сирек кездесетін оқиға. Ерекше тарихи жағдай десе де болғандай. Кей жерлерде «Бір шайқаста тұтас экипаж із-түзсіз жоғалып кеткен» деген дерек келтіреді. Ойлап отырсақ, бұл жағы да жұмбақ сияқты. Батыр арулардың ерлігі мен жұмбаққа толы тағдыры жайлы «Төрт қайсар» деген атпен деректі фильм шығыпты, одан басқа әр-әр жерде шағындап қана ақпараттық мақалалар жазылыпты. Ал біз оқымаған үлкен шығармалар бар болса, оған арнайы кешірім сұраймыз. Ол да санамызды сан-саққа жетелеп, тұңғыққа тартып

жүр.

1941-1945 жылдардағы соғыс жылдарында майданға қатысып, ұрыс даласында соғысқан 800 мыңнан астам әйелдің тек 20-сы ғана броньды-танк әскерінің сапында болыпты. Оның 13-і славян халқының өкілі болса, 4-еуі – қазақ қызы, 3-еуінің аты-жөні мүлде аталмайды. Олардың ерлігі ерекше, батырлығы ерекше. Есіл еңбегі қайда? Ішінде кім жоқ дейсің, дәрігер де, медбике де, радист те, атқыш та, жүргізуші де, ұшқыш та, танкші де, қысқасы, бәрі-бәрі бар. Бірақ біздің төрт апамыздан құралған сияқты танк экипажы жоқ!

Қайсар қазақтың 4 қызы бір танктің экипажын құраған. Ол экипаждың командирі әрі көздеушісі кіші сержант Жамал Байтасова, оқтаушы-атушысы Күлкен Токбергенова, механик-жүргізушісі Күнжәмила Талқанбаева және радист-пулеметшісі Жәмила Бейсенбаева болған. Олардың ерен ерліктері туралы алғаш рет 1944 жылы 22 тамызда Қарағанды облыстық «Советтік Қарағанды» газетінде «Дала почтасы № 28054-0» әскери бөліміндегі сержант Топатай Жүнісов «Қазақтың танкист қыздары» атты мақала жазған. Онда Қарағанды облысына қарасты Қарқаралы ауданының тумасы ретінде өзінің жерлес батыр әпкелерінің есімін мақтан ететіндігін атап көрсеткен. Ол жағы әбден орынды еді. Себебі «Т-34» броньды танк экипажын құраған аталған төрт қыз да қарағандылықтар екен. Батыр апаларымыз Курск шайқасындағы бір ұрыста ғана жаудың бес нүктесін жойған. Бұдан басқа да толып жатқан ерліктері аз емес. Кейін анықталғандай, төрт танкші апамыз Балтық бойындағы кескілескен шайқастарда қаза тапқан. Содан бастап олардың есімдері біртіндеп көмескілене бастаған.

Бұл кезде оның әкесі Асан соғыста жүрген еді. Жас қыздың бойында дұшпанға деген өшпенділік бар-тұғын. Қарағанды қаласының тумасы Жамал Байтасова соғыс басталған алғашқы күндерден бастап-ақ майданға өз еркімен баруға өтініш білдіріп, әскери комиссариатқа бірнеше рет өтініш білдіреді. Ондағылар әртүрлі себептер айтып кері қайтарып жіберіп отырған. Бұл қыз алған бетінен қайтпағасын кезекті бір жолы әскеркомдағылар оған: «Майданға санитарка болып барасын» деп жауап беріпті. Сөйтсе, қайсар қыз: «Жоқ, мен бұған дейін тракторларшылар курсын бітірдім, техниканың тілін жақсы білемін. Танкші болғым келеді» – дейтін көрінеді. Бірақ ауыр әрі шынжыр табанды танкті басқаруға ер азаматтардың ғана тартылатыны екі жаққа да әбден белгілі жәйт. Өйткені, әскери қызметтің қай саласында болсын оған дейін танкші болған әйел затын кездестіргендері

беріледі.

Лейтенант Осипова жазған құжатқа (баянатқа) көз жүгіртейік. Онда:

«Экипаж жедел курсты жақсы меңгерді, танкінің техникалық жағдайын қарай және жөндей

ақиқат еді.

Міне, өстіп жүргенде 1942 жылы маусым айында КССРО Қорғаныс Наркомының № 0459 құпия бұйрығы шығады. Бұл маңызды құжатта майдан даласында адам ресурстарының жетіспеушілігіне байланысты броньды техникада қызмет етуге әскер қатарына әйелдерді де алуға рұқсат етеді. Бұл Жамал сияқты қазақтың жалынды қыздарына күптеген жерден жол ашады. Сөйтіп, жедел түрде ұйымдастырылған қысқа мерзімді танк экипажына қажетті әскери мамандарды дайындайтын курстар ашылып, өтініш білдірген нәзік жандылар бір ортаға шоғырландырыла бастаған. Онда жиналған өзге ұлт өкілдерінің ортасында Қарағандының ар жақ, бер жағындағы елдімекендерден келген қазақ арулары Күлкен Токбергенова, Күнжәмила Талқанбаева, Жәмила Бейсенбаева және «мені майданға жіберіндер» деп әскери комитеттен шықпай жүрген Жамал Байтасова да болған. Бір атап өтерлігі, топта осы төрт қазақ қызы ғана болған көрінеді. Ілгерінді-кейінді жылдарда осы тақырыпқа ізденіп жүрген адамдардың қолына аталған төрт қыздың қысқа мерзімді курста бірге оқып жүрген кезде түскен жалғыз ғана суреті түскен. Одан басқа сурет жоқ, құжат түрінде жазылған ақпараттардан қыздарға қысқа мерзімдік курс сабақтарын жүргізген лейтенант Осипованың баянаты ғана сақталған. Ол құжатта Токбергенова, Бейсенбаева, Талқанбаева және Байтасовалар танк экипажы болуға лайықты және экипажды құра алады деп баға

алатын дәрежеде. Тактикалық әдіс нұсқауларды, топографиялық карта бойынша ориентация жасауды өз дәрежесінде біледі. Қашықтан және жақыннан ату полигонында да үздіктер қатарында болды» – делінген.

Шындығына келгенде, бұл қазақ қыздары ғана емес, соғысқа тартылған барлық әйел затының ортасында ерекше құбылыс болатын. Сол кездегі атақты конструкторлардың бірі Кошкин ойлап тапқан ең озық соғыс техникасы болып табылатын «Т-34» танкісін басқару ер жігіттерге де оңай емес еді. Ал мына жерде оны меңгеруге қазақ қыздарының ұмтылуы, олардың жауынгерлік техниканы басқаруды үйрену барысындағы оқу процесін өзгелерден жоғары меңгеруі көп адамды, оның ішінде әскери командирлерді біраз ойландырып тастағаны шындық. Кенестік Конституцияда адамдар құқы тең деп көрсетілгенімен, жазылмаған заңдылықтар бойынша, славян халқының өкілдері өзгеден бір басқа жоғары тұрған заман еді ғой. Жасыратыны жоқ, қаракөз бауырларымыздың мәртебесі өзгемен салыстыруға келе бермейтін. Міне, сондай кезеңде қазақтың төрт қызының топ жаруы, жауынгерлік ауыр техниканы шебер меңгеруі, игерген шеберліктерін сөзбен де, іспен де дәлелдей білуі, қала берді, маңайындағыларды амалсыз мойындатуы, шыны керек, таңғаларлық жағдай болды. Әсіресе, командирлер арасында бағалағысы келмегендер болғанымен, оларды амалсыз мойындауға тура келді.

Анығында, басқадай мүмкін болмай қалды. Тиісінше, көре алмаушылар қатары өсті.

Тарихтан жақсы білеміз, әйгілі Курск шайқасы екінші дүниежүзілік соғысы кезіндегі ең үлкен ұрыстардың бірі болып саналады. Ол туралы сан мәрте жазылып та, айтылып та жүр. Міне, сол Курск шайқасының Прохоровка түбіндегі ұрысына екі жақтан шамамен мың жарым танк қатысқан. Қан-жосаға толған сол майға қазақтың төрт қызынан тұрған танкшілер экипажы да қатысқан. Олар ұрыстың басынан аяғына дейін қатысып, майдан даласынан аман-есен шыққан. Жай шыққан жоқ, жаудың бес бірдей нүктесінің көзін жойған. Сөйтіп жеңісті жақындатуға толымды үлес қосқан. Осының өзі екінің бірінің қолынан келе бермейтін ерлік екенін мақтана атап өткен жөн.

Жасыратыны жоқ, танкші әйелдер болды. Бірақ олар негізінен танкші күйеуінің жанында бірге соғысқан орыс, украин әйелдері екен. Анығырақ айтқанда, күйеулерінің қасында радист, атқыш немесе жүргізуші болып, кей жағдайларда солардың орнын ауыстырған. Солардың бірі Мария Октябрьская деген танкші орыс қызы кейін Кеңес Одағының батыры атанды. Бастапқыда ол танкші болған күйеуінің көмекшісі болған екен. Кейін майдан даласында қаза болған күйеуінің орнына броньды танктің жүргізушісі яғни, механик-жүргізуші болып қызмет еткен. Артынан ұрыста көрсеткен ерлігі үшін ең жоғары атақ берілген. Өкінішке орай, одан бірнеше есе көп ерлік көрсеткен қазақтың төрт қызынан тұрған танкшілер экипажының аты көп жерде аталмаған. Дәл осындай жағдайды біздің ел бірнеше рет бастан өткізген. Соның бірі батыр ағамыз Рақымжан Қошқарбаевтың Рейхстаг қабырғасына бірінші болып жеңіс туын тіккен сәті еді.

Қорыта айтқанда, соғыс кезінде бар-жоғы 20 танкші әйел болғанын білеміз. Бірақ бүгінгі әңгімеміздің арқауына айналған төрт қазақ қызының есімдері олардың қатарында аталмайды. Сонда, қазақтың төрт қызынан құралған танк экипажы, олардың ерлік жолдары туралы деректер әдейі жабық ұсталған сияқты. Тиісінше олар туралы жазбалар да тым мардымсыз, әр-әр жерде там-тұмдап қана сақталған. Солардың бірінде танкші қыздар 1944 жылы желтоқсанның басында қаза болды делінсе, тағы бір деректерде төртеуі де хабар-ошарсыз кеткен деп жазылады. Бірақ, олардың бір экипажды құрап, майдан даласында танкпен соғысқаны еш дәлелдеуді қажет етпейтін нақтылық! Жоғарыда Рақымжан Қошқарбаев ағамызды бекер ауызға алған жоқпыз. Өлде олардың бәрі тағдырлас па екен? Қалай болғанда да, бұл тақырып ізденуді, тарихқа терең бойлауды талап етеді. Батырдың аты өшпейді. Ендеше, қазақтың танкші төрт аруының есімі кейінгі ұрпақ үшін ерліктің көзі, елдіктің өзі болып қала бермек!

Марат ЖҮНИС-БЕК

ОГНЕВАЯ МОЩЬ РОДИНЫ

В настоящее время ракетные войска и артиллерия входят в состав Сухопутных войск и являются основным средством огневого поражения противника в общевойсковых боевых действиях.

Основу их боевой мощи составляют соединения, воинские части и подразделения тактических ракет, ствольной и реактивной артиллерии, минометов. Важнейшей составляющей РВиА являются современные средства артиллерийской разведки и автоматизированной системы управления огнем артиллерии, широко внедряемые в войсках и позволяющие повысить эффективность поражения объектов противника.

Судьба всю жизнь готовила подполковника Раниля Хайруллина к профессии офицера-артиллериста. Командир реактивного дивизиона Регионального командования «Астана», на вооружении которого стоят мощные установки залпового огня, с детства ценил точность, порядок и дисциплину.

Родом наш собеседник из

Уральска. Здесь окончил школу, а уже через неделю после получения аттестата поступил в Алматинское высшее общевойсковое командное училище имени маршала Советского Союза И. С. Конева (ныне - Военный институт Сухопутных войск имени Сагадата Нурмагамбетова).

Служил в различных артиллерийских подразделениях войсковых частей, дислоцированных в южных, западных и центральных регионах нашей страны, в том числе в пгт. Гвардейский (Отар), Актау, Атырау, Приозерске. Пять лет Раниль Адгамович занимался преподавательской работой в Военном институте Сухопутных войск. С 2021 года служит в составе Приозерской артиллерийской бригады.

- Артиллерия прошла долгий исторический путь от примитивных огнестрельных пушек до современных ракетных комплексов и орудий, способных наносить удары огромной разрушительной силы. В наши дни ракетные

системы, системы залпового огня, совокупные с ними сопутствующие технические средства многократно усиливают поражающие возможности артиллерии.

Основная задача современных подразделений – уничтожение огневых средств противника и его боевой техники, разрушение оборонительных сооружений, поражение живой силы и прочих целей, а также огневая поддержка и сопровождение общевойсковых частей и соединений на поле боя, - отмечает он.

По его словам, для ракетных и артиллерийских формирований характерны сейчас большая самостоятельность и высокая эффективность боевых действий, сжатость временного отрезка для выполнения огневых задач, а также более строгое распределение функциональных обязанностей личного состава в бою, зависимость общего успеха от слаженности действий расчета и навыков действий бойца. Все это формирует особенности боевой подготовки артиллерийских подразделений.

4 октября специалисты ракетных войск и артиллерии Вооруженных Сил Казахстана отмечают профессиональный праздник. В этот день в 2000 году директивой министра обороны было создано управление командующего РВиА.

- Особое внимание в процессе подготовки уделяют передаче бойцу специфических знаний и навыков. Артиллеристу необходимы такие качества, как точность, аккуратность, дисциплинированность, ответственность, склонность к работе с аппаратурой, аналитический ум, математические способности. В условиях боя он должен уметь обращаться со сложной военной техникой, напичканной электроникой и радиоаппаратурой. Хороший артиллерист обладает молниеносной реакцией, высокой концентрацией и самодисциплиной, - рассказывает Раниль Адгамович.

В своем подразделении подполковник Хайруллин наладил четкую систему подготовки артиллеристов и сейчас готовится к приему молодого пополнения, призванного осенью нынешнего года. В прошлом году под его руководством в течение месяца переподготовку прошли порядка 120 граждан. И несмотря на то, что ранее в артиллерийских частях служило не более десяти человек, все они во время практических стрельб из системы залпового огня «Ураган» получили хорошие оценки.

- Считаю, что если человек во время срочной службы продемонстрировал ответственность, исполнительность, сообразительность, умение адекватно реагировать на сложившуюся ситуацию, то он быстро изучит смежную

воинскую специальность, приобретет необходимые навыки и станет неплохим специалистом, в частности, артиллеристом, - уверен он.

Раниль Хайруллин неоднократно принимал участие в войсковых учениях различного масштаба, награжден многочисленными наградами за выслугу, в том числе за 10, 15, 20 и 25 лет безупречной службы. И за семейный тыл он спокоен — вместе с супругой воспитали и продолжают воспитывать четверых детей, в том числе двоих мальчишек.

- Сейчас многие молодые люди поступают в военные вузы и связывают свою жизнь с артиллерией. Думаю, что это прямое проявление патриотизма, любви к Родине. Вспоминаю, как я выбрал профессию. На меня сильно повлияли отечественные фильмы, такие как «Горячий снег», «Офицеры». Сейчас также появляются неплохие кинопроизведения на данную тему - «Подольские курсанты», «28 панфиловцев». О подвигах наших отцов, дедов и прадедов надо говорить, показывать, какой ценой досталась Победа, особенно в год ее 80-летнего юбилея, - рассуждает подполковник Хайруллин. - В преддверии профессионального праздника желаю своим коллегам и сослуживцам прежде всего здоровья, продвижения по службе, отсутствия происшествий.

Фархат КИНЖИТАЕВ
Фото Думана
КУРМАНГАЛИЕВА

В эпоху стремительного развития военных технологий ракетные войска и артиллерия остаются одним из ключевых элементов боевой мощи любой армии. Обладая точностью и дальностью, они эффективны как при обороне, так и в наступлении.

Ракетные войска и артиллерия входят в состав Сухопутных войск. С развитием Вооруженных Сил шло постоянное совершенствование структур управления командующего войсками, соединений и частей.

В рядах артиллеристов служит командир самоходной минометной батареи дивизиона большой мощности артиллерийской бригады (г. Приозерск) капитан Улан Ашемханов.

С малых лет он мечтал быть военным и защищать Родину. Поэтому после школы он поступил в Военный институт Сухопутных войск на специальность «Командная тактическая артиллерия».

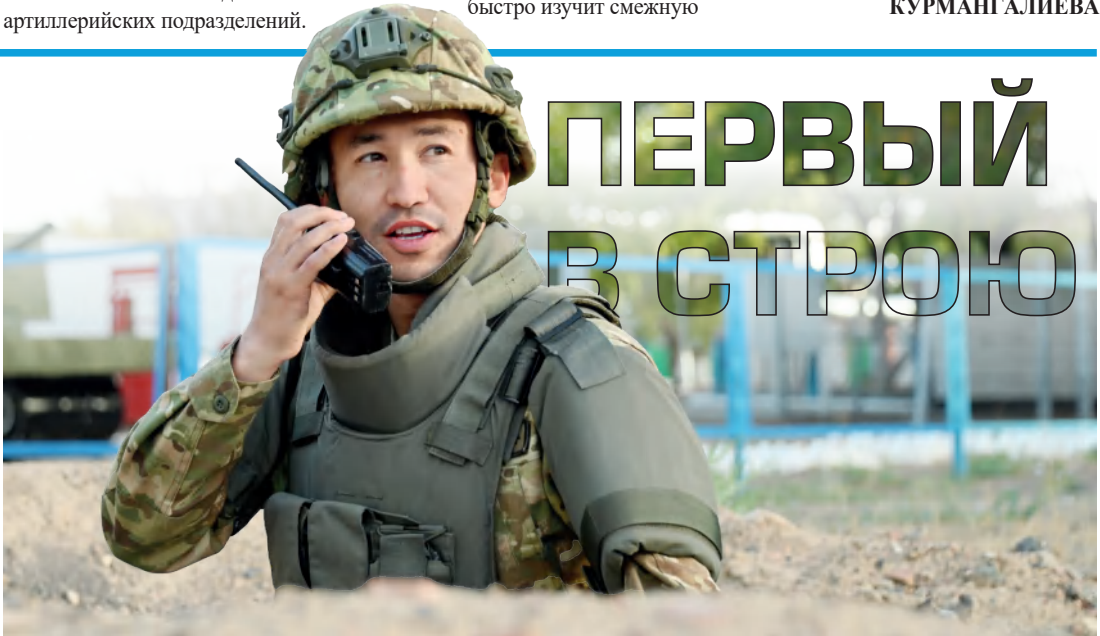
После окончания института молодой командир проходил службу в Отаре на разных должностях. Именно там он

совершенствовал на практике полученные ранее знания.

Сегодня Улан Ашемханов служит в составе единственного дивизиона в Вооруженных Силах, в котором имеется самоходный миномет калибра 240 мм. Обладая большой разрушительной силой, миномет способен вести стрельбу по укрепленным сооружениям, мостам.

В состав артиллерийского расчета входят командир, наводчик, два заряжающих и механик-водитель. В обязанности командира входит проведение ряда вычислений для точной стрельбы, наводчик наводит орудие на цель, а заряжающий непосредственно заряжает орудие.

- Для проведения точной стрельбы командир расчета должен учитывать множество факторов: положение и

ПЕРВЫЙ В СТРОЮ

характер цели, ее координаты, после чего информация вносится в прибор управления огнем, где высчитывается дальность и направление до цели, - поясняет Улан Ашемханов.

В этом году Улан Ашемханов был признан лучшим командиром батареи Сухопутных войск. За звание лучшего командира боролись по одному представителю из каждого регионального командования, а также десантно-штурмовых войск. Все они прошли строгий отбор

на уровне своей воинской части, а затем в масштабе регионального командования.

Финальный этап проходил с 3 по 6 сентября на базе воинской части, в которой служит наш герой. В ходе соревнований участники демонстрировали навыки работы с картой (нанесение обстановки и противника, планирование огня, отдача боевых приказов), расчета полета снарядов, проходили тестирование по стрельбе и управлению огнем, а также по военной топографии. Кроме

того, участники выполняли боевую и имитационную стрельбу из гаубицы Д-30.

По итогам всех этапов участники получали баллы, из которых высчитывался средний балл. Наивысшую среднюю оценку заработал Улан Ашемханов. В преддверии Дня ракетных войск и артиллерии в Астане запланирована церемония награждения победителей.

Фото Думана
КУРМАНГАЛИЕВА

БУКВА И ДУХ ИСТОРИИ

Весной этого года в преддверии 80-летия великой Победы в свет вышла книга известного казахстанского политолога Данияра Ашимбаева под названием «Война известная и неизвестная».

Это глубокий исторический очерк, повествующий не только о событиях Великой Отечественной войны и роли наших соотечественников в борьбе с фашизмом, но и рассматривающий глубинные политические процессы, протекавшие в СССР и Германии перед началом ВОВ.

По словам автора, сегодня довольно мало литературы, в которой описаны все социальные и политические события, способствовавшие тому или иному ходу истории. Мало кто знаком с положением дел на Тихоокеанском фронте или в Центральной Азии. Автору было важно самостоятельно разобраться в этих вопросах и донести до читателя информацию в понятной форме.

- За последние годы было опубликовано множество документов времен ВОВ, а также мемуаров и воспоминаний ее участников. Поэтому мне было важно систематизировать новые знания и представить их аудитории в моей книге, - отмечает Данияр Ашимбаев.

Работа над книгой началась в конце прошлого года. В течение нескольких месяцев автор подробно изучал публикации отечественных и зарубежных историков.

В книге Данияра Ашимбаева представлено множество ранее неизвестных фактов о событиях, предшествующих Второй мировой войне. К примеру, большая часть исследования посвящена развитию националистических и национальных концепций в нацистской Германии периода 20-х годов прошлого столетия. В этой же главе автор рассматривает вопросы национального строительства в Советском Союзе, а именно – появление и развитие Казахской ССР.

Помимо исторических фактов, описанных в советской и западной историографии, в своей книге автор приводит воспоминания прославленных казахстанских фронтовиков, таких как Сагадат Нурмагамбетов, Талгат Бегельдинов, Бауыржан Момышулы. Благодаря этим воспоминаниям читатель может ближе познакомиться с ходом войны, с тем, как советской Красной Армии

удалось гнать фашистов до самого Берлина.

- Победа в Великой Отечественной войне – это один из ключевых моментов национальной истории нашего народа. Это важный фактор для национального самосознания, ведь тысячи казахстанцев принимали участие в сокрушении «Империи зла», брали Прагу и Берлин, громили Японию. Благодаря Победе и участию в ней казахстанцев весь мир узнал о нашем героизме, - говорит политолог.

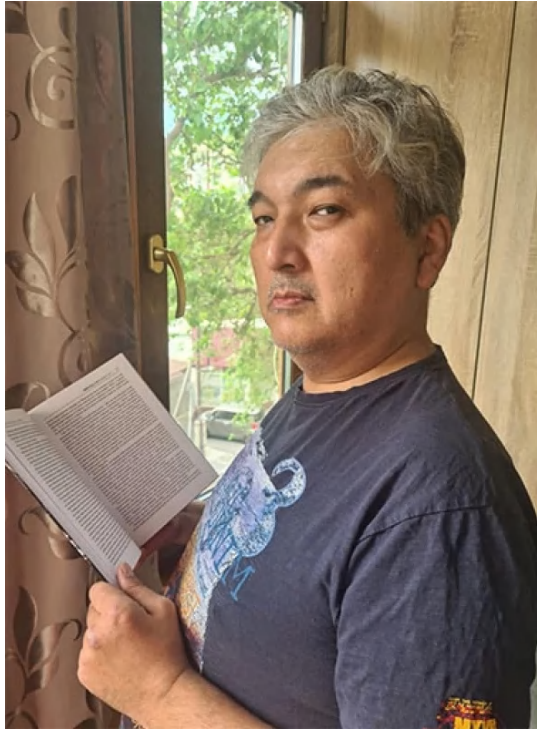
Книга Данияра Ашимбаева «Война известная и неизвестная» является важным историческим исследованием тех времен. Она будет интересна всем любителям истории, которые найдут ответы на самые спорные вопросы. Книга поможет почувствовать не только «букву», но и «дух» истории.

Историческое наследие

Книга Данияра Ашимбаева была представлена в канун Дня Победы в кругу близких друзей. Среди тех, кто прочел ее, доктор исторических наук, профессор А. Б. Тасбулатов, доктор философии (PhD), ассоциированного профессора Д. К. Майхиева, который представил свой отзыв на книгу «Война известная и неизвестная».

В последние годы интерес к отечественной истории неуклонно возрастает. Это связано не только с появлением новых источников, но и с переосмыслением тех событий, которые на протяжении десятилетий трактовались односторонне или фрагментарно. В этом отношении книга Данияра Ашимбаева «Война известная

и неизвестная», вышедшая в 2025 году, представляет собой заметное явление в отечественной историографии.

Уже с первых страниц становится очевидно, что автор ставит перед собой амбициозную задачу - рассмотреть историю XX века и начала XXI столетия в широком геополитическом, международном и социально-политическом контексте. При этом особое внимание уделяется истории Казахстана, его роли и месту в системе мировых процессов. Такой подход позволяет взглянуть на многие, казалось бы, хорошо изученные события под новым углом зрения.

Ашимбаев не ограничивается изложением общеизвестных фактов. Комплексный анализ советской истории, уделяющий внимание причинам и последствиям глобальных конфликтов, открывает перед читателем глубокие причинно-следственные связи. Важнейшей особенностью труда является стремление автора соединить локальный исторический материал с глобальными процессами, показать Казахстан не как периферию, а как важный элемент в цепи мировых событий.

Заслуживает внимания структура книги, где особые разделы посвящены вопросам мобилизации, эвакуации и военной экономики. Эти темы традиционно оставались малоизученными в отечественной науке, хотя именно они в значительной степени определяли судьбы миллионов людей. Рассказ о мобилизации в годы Великой Отечественной войны, о

пропавших без вести и до сих пор не найденных воинов, несомненно, вызовет эмоциональный отклик у читателей. В этом проявляется не только академическая, но и гуманистическая составляющая работы.

Большой интерес представляют главы, в которых рассматривается развитие инфраструктуры, промышленности и транспорта в условиях войны. Автор убедительно показывает, что эвакуация предприятий и человеческих ресурсов сыграла не только военную, но и цивилизационную роль, способствовал развитию регионов, в том числе Казахстана. Подобные выводы имеют важное значение как для науки, так и для воспитания молодежи в духе патриотизма и гражданской ответственности.

Отдельного упоминания заслуживает анализ идеологических концепций первой половины XX века. Автор рассматривает их не абстрактно, а через призму их влияния на международные отношения и судьбу государств. Важным научным результатом книги является выявление причинно-следственной связи между противостоянием идеологий и возникновением Второй мировой войны. При этом работа не сводится к простой констатации фактов: Ашимбаев предлагает собственную аргументированную интерпретацию событий, подкрепленную источниками.

Несомненным достоинством книги является и то, что она написана

доступным языком. Несмотря на серьезность тематики, исследование читается легко и увлекательно, что расширяет круг его потенциальных читателей - от специалистов и студентов до широкой аудитории. Автору удалось соединить академическую строгость с живым повествованием, что делает труд не только научным, но и культурным событием.

Научная новизна работы проявляется в комплексном подходе, в системном сопоставлении отечественной и мировой истории, в акценте на роли Казахстана в глобальных процессах XX века. Впервые в отечественной историографии столь последовательно освещены вопросы, связанные с мобилизацией, военной экономикой, эвакуацией и вкладом Казахстана в Победу. Эти аспекты придают труду Ашимбаева особую значимость.

Подводя итог, отметим: книга «Война известная и неизвестная» - это не только серьезное научное исследование, но и произведение, выполняющее важную воспитательную миссию. Она формирует у читателя уважение к прошлому, напоминает о цене, которую заплатили предыдущие поколения, и призывает бережно относиться к исторической памяти.

Мы убеждены, что труд Данияра Ашимбаева займет достойное место в библиотеках вузов, исследовательских центров, военных учебных заведений Казахстана и станет ценным источником знаний для будущих поколений.

СЛУЖБА КАК ТРАМПЛИН ДЛЯ ЖИЗНЕННОГО ПУТИ

Для многих молодых людей призыв в армию – это не просто исполнение конституционного долга, но и возможность найти свое место в жизни. Так произошло и с солдатом срочной службы 18-летним уроженцем Жетысу.

Кирилл Нацадим после окончания колледжа по специальности «сварщик» был призван в одну из воинских частей Регионального командования «Юг». В ходе службы он обнаружил, как может пригодиться его профессия и одновременно исполниться его мечта служить в армии.

Кирилл попал служить в ремонтное подразделение, занимающееся восстановлением военной техники. Его специальность оказалась востребованной. Уже в первые месяцы службы он вместе с опытными товарищами приступил к ремонту боевых машин пехоты, тягачей и бронетранспортеров. Он с детства мечтал о службе, но не представлял, где сможет применить свои навыки. И так сложилось, что армия для него стала местом для профессионального роста.

– Я даже не думал, что моя профессия так пригодится в армии, – признается Кирилл. – Оказалось, что я мало знал об армии! Здесь нужны не только боевые навыки, но и умение ремонтировать технику. К примеру, на поле боя важно быстро вернуть в строй поврежденную технику. И тут востребованы руки военных ремонтников. Я рад, что нахожу здесь применение своим знаниям. Здесь я не только оттачиваю

навыки, но и учусь у старших товарищей.

Уже через полгода службы Кирилл твердо решил связать свою жизнь с армией. Командование поддержало его инициативу, и вскоре он подписал контракт. Теперь он живет не в казарме, а на съемной квартире с такими же, как и он, молодыми бойцами, которые тоже выбрали службу по контракту. Уже всерьез подумывает о приобретении жилья в собственность путем военной ипотеки, потому что скоро наступит пора обзаводиться семьей.

– Все совпало: и мое желание служить в армии, и наличие у меня специальности сварщика, и применение моих навыков в службе, – радуется Кирилл. – Я не только выполняю долг

мне все: профессию, опыт, дисциплину. И я точно знаю, что это только начало!

Родители Кирилла с радостью приняли его решение. Даже переезд из родного Сарканда в Жамбылскую область не стал препятствием – ведь теперь у него есть стабильность и уверенность в завтрашнем дне.

– Срочная служба действительно может стать началом большого жизненного пути, – отмечает командующий войсками Регионального командования «Юг» генерал-майор Ержан Ибраев. – Во-первых, это занятость, стабильная зарплата со всеми льготами – компенсация за жилье, социальные гарантии.

В 18 лет не каждый молодой человек четко понимает, чего хочет от жизни. Даже аттестат об окончании 11 классов или диплом колледжа не всегда дают ясность куда двигаться дальше. Советы друзей и знакомых могут запутать еще больше. Лучший способ разобраться – попробовать себя на практике, совместив это с выполнением важного и нужного дела, как, например, служба в армии. Она точно даст возможность проверить себя в реальных условиях, а главное – понять, чего действительно хочется в ближайшие годы.

– Армия может стать отличным стартом во взрослую жизнь, давая не только опыт, но и четкие ориентиры на будущее, – продолжает генерал-майор Ержан Ибраев. – Служба в

армии дает среду, где парня окружают старшие товарищи, которые направляют, помогают. Именно здесь происходит становление человека – и как личности, и как профессионала. Плюс дисциплина, четкий распорядок, ответственность. Все это формирует человека с правильными ценностями.

Примечательно, что такие судьбоносные перемены в жизни состоялись у Кирилла и некоторых других солдат его воинской части, таких же выпускников колледжей с различными специальностями, в год, объявленный Президентом страны Годом рабочих профессий. Этот период стал для ребят годом принятия решения, когда одновременно стартовали и новая, уже взрослая жизнь, и военная служба, и трудовая деятельность.

История Кирилла – отличный пример того, как служба в армии может стать стартовой площадкой для будущей карьеры. Для многих солдат воинская служба становится не просто местом временного пребывания, а местом, где можно найти себя, получить востребованные навыки и построить карьеру, возможностью реализовать себя, получить ценные навыки и определиться с будущим.

Дина МУХАРИНОВА
Фото Владимира
МАРТЫНЕНКО
Пресс-служба Таразского
гарнизона центра
медиаконтента МО РК

ПРОШЕЛ ДВЕ ВОЙНЫ С ТРИЖДЫ ГЕРОЕМ КОЖЕДУБОМ

О североказахстанце, авиаторе, майоре в отставке Евгении Богунове, участнике двух войн, кавалере ордена Отечественной войны, медали «За боевые заслуги», удостоенном грамоты Президиума Верховного Совета СССР за мужество и воинскую доблесть при выполнении интернационального долга.

«Сынок, что поделаешь, война...»

Евгений Богунов родился 18.02.1926 года в с. Плоское Полудинского района (ныне район Магжана Жумабаева) Северо-Казахстанской области. Фронтовик более полувека посвятил труду. Когда началась Великая Отечественная война, то на мальчишеские плечи Жени легла особенно тяжелая ноша. Ему тогда едва исполнилось пятнадцать лет. Он заменил в колхозе отца Аврама Ивановича, ушедшего на фронт.

Уходя из дома, отец вздохнул: «Сынок, что поделаешь, война она есть война». Мальши, сбившись в кучу, ничего не понимая, тарасили глаза на отца. Аврам Иванович расцеловал каждого. А у жены Марьи Андреевны по лицу ручейками текли слезы.

В колхозном поле Евгений и его мама трудились каждый день без передышки, стараясь доделать все то, что не успели завершить ушедшие на фронт мужчины. Особенно в ходе заготовки сена Жени

проявлял мальчишеское усердие, настойчивость.

Между делом младший Богунов не забывал заглянуть и в военкомат. Вскоре и Евгений ушел на фронт, став курсантом Селищинской авиационной школы механиков.

С гармошкой всю войну

Мы сидели накануне 80-летия Великой Победы с военным журналистом майором Боташом Кажимовым в уютном доме Евгения Аврамовича. На плите кипел чайник.

Вспоминая пережитое, боевых друзей, майор в отставке не сдержался, взял в руки баян и запел: «Темная ночь разделяет, любимая, нас...». Затем спел другую: «Эх, дороги, пыль да туман, холода, тревоги да степной бурьян».

Играл Богунов с задором, с настроением. Пел бывший механик боевых самолетов и о небе, о крыльях, в том числе вспомнил свою, курсантскую: «Пропеллер громче песню пой».

- Не поверите, с

гармошкой, баяна в то время не было у меня, прошел всю войну, - продолжал разговор ветеран. - С ней было всегда легко и весело. Игра бредила душу, воодушевляла, звала в бой. Да, песня, песня, что делала с человеком! Тут рядом раздаются взрывы, надо выполнять задачу, а песня все не выходит из головы, звучит и звучит. Сейчас, возвращаясь к тем боевым годам, я смотрю на них через призму времени, как будто все было во сне. Подумать только: тогда, несмотря на свою молодость, хотелось жить, презирал

смерть. Мы то хоть живы остались, а ведь скольких боевых товарищей потеряли, уму непостижимо. Вместо сердца «пламенный мотор».

Фронтовик, о чем-то еще подумав, заговорил вновь:

- По молодости все казалось преодолимо и в самом деле, вместо сердца бился «пламенный мотор».

Богунов – кражист, среднего роста, говорил неторопливо, обстоятельно. Так и кажется, что и со словами обращался, как когда-то с самолетом, готовя к вылету.

- Окончив авиационную школу, я прибыл в 176-ой гвардейский Проскуровский, орденов Александра Невского, Кутузова истребительный авиапункт. Полк в тот период принимал участие в освобождении Крымского полуострова от гитлеровских захватчиков. Часть дислоцировалась на полевых аэродромах Княжевичи и Джанкое.

После назначения Богунова механиком самолета «Ла-5» познакомился со своим командиром, летчиком, лейтенантом Сергеем Крамаренко. Выглядел он стройным, подтянутым. Внешне чем-то был похож на отца Богунова и в манере

разговора чувствовались доброжелательность, заботливое участие, но в то же время требовательность.

- Осмотрев меня с головы до ног, Сергей Макарович расспрашивал подробно, откуда родом, есть ли отец, мать, другая родня, чем занимался до войны, - говорил фронтовик.

Когда Крамаренко коснулся боевого пути части, то в нем настойчиво пробивалась мысль о том, что полк неоднократно одерживал победу в жарких боях и в этом есть заслуга прославленных летчиков Ивана Кожедуба, Александра Команичкина и многих других героев.

Неделимая Победа

- Со временем узнал, что Крамаренко не только отважный летчик, незаурядный тактик воздушного боя, но и человек добрейшей души, - продолжал мой собеседник. - Гордостью для меня до сих пор являются мой командир, Герой Советского Союза, генерал-майор авиации Сергей Крамаренко, конечно же, ас, трижды Герой Советского Союза Иван Никитович Кожедуб, сбивший в воздушных боях 62 самолета противника. С

ними я прошел через две войны. В том, что Сергей Макарович стал героем, думаю, что есть и мой вклад. По признанию самого Крамаренко, летчик, техник, механик – одно целое. И в самом деле, выпуск боевой машины в небо не обошелся без нашего участия. А готовить самолет надо было мгновенно и качественно. Тем более, события весны 1944 года развивались стремительно быстро, не было ни минуты для отдыха.

В те дни, укрепляя свои позиции на южном берегу Сиваша и под Керчью, фашисты во что бы то ни стало пытались удержать за собой Крым. Воздушные бои разгорались над крымской землей все сильнее и сильнее. Борьба шла буквально за каждый метр земли. Наши истребители и штурмовики, несмотря на непогоду, надежно прикрывали наземные войска. Блокировали аэродромы противника, тем самым не давали возможности взлетать гитлеровским бомбардировщикам. Но и фашисты упорно сопротивлялись. Их «юнкерсы», «хейнкелы» бешено огрызались, а «мессеры» яростно набрасывались на наши аэродромы.

Так случилось, что однажды надо было немедленно оказать помощь летчику, попавшему в беду, приземлившемуся вдали от нашего аэродрома. Взяв с собой бортовую сумку, канистру масла, пришлось через вражеские укрепления добираться до машины, у которой отказал мотор. Откровенно говоря, мне не надо было долго объяснять, в чем причина отказа мотора. Оказывается, лопнул масляный шланг. Отважный летчик, старший лейтенант Виктор Стулов остался доволен, что смог за короткое время устранить

неисправность.

Когда Евгений Аврамович возвращался на свой аэродром, медленно наползал туман и повисал на деревьях. Он вспомнил свои родные поля, которые с мамой когда-то обрабатывал и засеивал зерном, радуясь, что ляжет в мягкую почву, даст хорошие всходы. И вот тогда тоже висел такой туман.

Невольно на ум пришли знакомые строки поэта Дмитрия Демина:

*Пахнет детство травами
– покосами,*

*Где-то там, у жизни
на краю,*

*Злая доля грузными
колесами*

*Раздавила молодость мою,
Беру гитару в руки –*

*Плачет – стонет каждая
струна,*

*И под эти медленные звуки
Засыпает вся страна...*

Приближаясь к своей части, услышал гул самолетов, слышны были обрывки команд: «Взлет разрешаю!» Обрадовался, что не попал во вражеский аэродром. Не раз механику приходилось кроме машины своего командира обслуживать самолеты других летчиков.

Да, именно за его отзывчивость, профессионализм уважали пилоты, штурманы части. «Настоящий труженик, к

любому делу относится с душой, ответственностью, к тому же, у него «золотые» руки, до тонкости знает технику и ее вооружение» – так отзывались сослуживцы о Богунове.

Корейский след. Под грифом секретности

– Каким ветром вас занесло на корейскую землю? – спрашивал ветерана. Евгений Аврамович тяжело вздыхал, а затем из шкафа вынимал пожелтевшие документы и показывал нам.

– Жизнь, как говорят, непредсказуемая штука, – успокоившись, произносил фронтовик. – В 50-е годы эта война за «морем» для

Разумеется, и страна была чужая, отличалась как климатическим условиям, так и в плане географического положения. Но как бы там ни было, советские летчики надежно защищали независимость Северной Кореи от вражеского нашествия. Конечно же, когда наступила весна 45-го, каждый военнотруженик из нашей части думал, что с войной покончили мы счеты и разговоры теперь шли о будущем, о мирной жизни. Люди мечтали...

– Я собирался вернуться домой – в Казахстан, но нас, особенно летчиков, механиков, техников, почему-то задержали. Продолжил

Поздней весной 1951 года началась боевая работа. Особенно жаркими были боевые сражения в районе железнодорожного моста через реку Ялуцзян. Он представлял важный стратегический узел, и американцы пытались вывести из строя мост, бросив в этих целях почти до 50 бомбардировщиков в сопровождении истребителей.

”

нас была засекречена. Но война есть война, каждый из нас делал свое дело добросовестно, никто не прятался за спины друг друга. Каждый вылет, каждый бой были особенными.

дальнейшую службу в качестве техника самолетов в Подмоскowie. Из-за начавшейся холодной войны, международная обстановка была напряженной, и часть летчиков находилась в готовности выполнить любую боевую задачу. Были горячие деньки. И рисковали тоже. В Заполярье, на мысе Шмидта, в полярных условиях пришлось испытывать новую технику, а затем были командировки на остров Врангеля. Живет человек буднями. Приходят радость и печаль. Одно сменяет другое. Наступил день, когда командование отдало приказ на погрузку самолетов в эшелон. Требовалась величайшая скрытность, чтобы никто не узнал: куда, зачем направляемся?

Поздней весной 1951 года началась боевая

работа. Особенно жаркими были боевые сражения в районе железнодорожного моста через реку Ялуцзян. Он представлял важный стратегический узел, и американцы пытались вывести из строя мост, бросив в этих целях почти до 50 бомбардировщиков в сопровождении истребителей. Иван Кожедуб, зная ситуацию, распорядился на перехват поднять самолеты «МиГ-15». И закрутилась в небе карусель. Наши летчики сбили 12 летающих «крепостей». Отличился и Сергей Крамаренко, вступив в неравный бой с группой американских машин. В корейском небе он – командир эскадрильи, летчик смелый, напористый, в целом сбил 13 «сэйбров», за что был удостоен высокой награды.

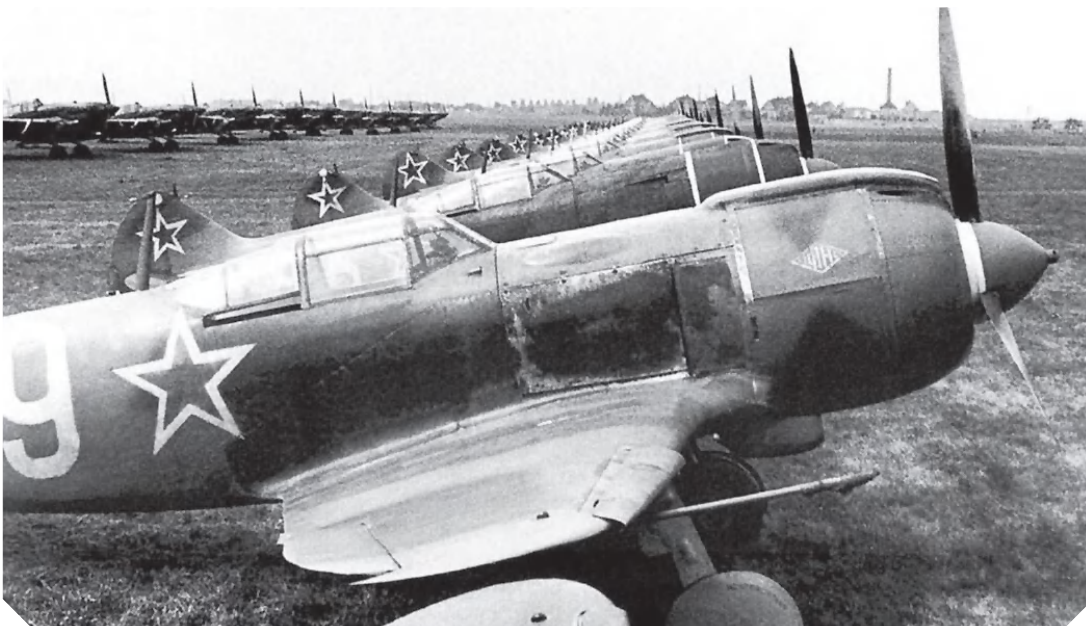
Добрые воспоминания остались у Богунова о простых тружениках Северной Кореи. В любом коллективе и семье советские летчики оказывались самыми желанными гостями. Местные государственные органы создавали нашим пилотам все условия для выполнения задач. Например, командному пункту очень мешала вести наблюдение за взлетами и посадками самолетов вершина сопки. Когда командование обратилось к руководству близлежащего городка, то население города пришло на помощь военным. Кирками и лопатами люди вскапывали почву и носили ее в плетеных корзинках. Работали, не делая перерывов, а к утру на месте сопочки красовалась ровная поверхность. Ветеран с теплотой вспоминал не только своих командиров, сослуживцев, но и население Кореи, которое мечтало о мире для своей страны и верило, что он наступит благодаря интернациональной помощи советских воинов.

– Корейцы – люди очень трудолюбивые, добрые, отзывчивые, – говорил собеседник. – Мы всегда ощущали их поддержку.

Евгений Аврамович – не только профессионал, но и открытый, веселый человек, чем-то напоминал своего командира. Он, как и ранее на фронте, привлекал летчиков своей общительностью, музыкальными способностями. В минуты досуга брал в руки гармонь и старался поднять настроение товарищей.

К сожалению, не так давно ушел наш герой в мир иной.

Сапаргали ЖАГИПАРОВ,
военный журналист

Құрметті редакция!

Жуырда Астанада жеңіл атлетикадан марафон өтті. Жеңімпаз әскери қызметші дегенді естідік. Мүмкін болса, сол кісі туралы жазсаңыздар жақсы болар еді.

Бақыт Қопабаев, Астана қаласы

Редакциядан: Иә, сіз айтқандай, Қарулы Күштердің әскери қызметшісі 600 шақырымдық супермарафонда жеңімпаз атанды. Ол – келісімшарт бойынша әскери қызметші Рауан Әбілханов деген әріптесіміз. Бір атап өтерлігі, Рауан Астана–Көкшетау–Астана бағыты бойынша

ұйымдастырылған 600 шақырымдық қашықтықты қиналмай бағындырып, осы спорт түрінде жаңа рекорд орнатты.

Баршамызға белгілі, арақашықтық айтуға оңай болғанымен, жеңіл көлікке де біраз уақытты алатын жер. Марафон «Көктал» саябағынан бастау алып,

Қорғаныс министрлігінің ғимараты алдында мәреге жетті. Жеңімпазды Министрдің орынбасары генерал-лейтенант Қаныш Әбубәкіров бастаған жоғары қолбасшылық өкілдері мен қызметтегі әріптестері Қорғаныс министрлігінің жанында салтанатты жағдайда күтіп алды. Әскери оркестрдің музыкалық қолдауымен шағын концерт ұйымдастырылды, марафон жеңімпазына және оның қолдаушыларына құрмет көрсетілді.

Жеңімпаздың өзі туралы айтар болсақ, желаяқ марафоншы 3-сыныпты сержант Рауан Әбілханов Астана қаласында орналасқан аумақтық қорғаныс бригадасында бөлімше командирі болып қызмет етеді.

Өзіңіз білесіз, әскердің бұл түрінің құрылғанына аса көп бола қойған жоқ.

Сондықтан Рауанның Ақмола гарнизонына ауысып келгеніне санаулы ғана жылдар өткен. Ол отбасылы, 9 баланың әкесі, 8 қыз және 1 ұлы бар. Ал Қарулы Күштер қатарында жалпы 20 жылдан астам уақыт абыройлы қызмет етіп келеді. Спортпен жастайынан айналысады. Қол жеткен жетістіктері де аз емес. Айта кетер болсақ, бұдан үш жыл бұрын,

яғни 2022 жылы Алматы облысындағы марафонда 350 шақырымдық қашықтықты 48 сағатта бағындырып, есімі еліміздің рекордтар кітабына енген болатын. Бұдан басқа да бірнеше жарыстарда жеңімпаз атанған.

Рауанның спорттағы кезекті жеңісі онымен бірге қызмет атқаратын әріптестеріне ғана емес, жалпы әскери қызметші үшін үлкен мақтаныш.

Спорт ойындары әскери қызметшінің сүйікті істерінің бірі десем артық айтқандық болмас. Өзім спортты жақсы көремін. Бірақ көбіне-көп суда жүзгенді, волейбол және футбол ойнағанды, белтемірге тартылғанды ұнатамын. Бұрын күрескенмін. Бірақ бір себептермен қазір оны тастап кеттім. Шынымды айтсам, басқаларымен денемді қалыпты жағдайда ұстау мақсатында айналысамын. Бұдан басқа домбырамен және гитарамен ән салғанды ұнатамын. Сабағым да жаман емес. Барлығынан аздаған жетістіктерім де бар.

Енді сұрағыма келейін. 9 сыныптан кейін колледжге түскенмін. Қазір студентпін. Таяуда жасым 17-ге толды. Оқу орнын бітіргеннен кейін әскерге шақырылсам, спортпен толыққанды айналысуға және өнермен айналысуға мүмкіндігім бола ма? Бірден атап айтайын, мен әскерден қашып тұрған жоқпын. Тек осыларды білсем, әскердің қай түрінде қызмет еткенім дұрыс екенін анықтасам деген ой ғана.

Сіздерге алдын ала алғысымды айтамын. Рахмет.

Ізгі ниетпен, Шахнияз Тілектесұлы, Астана жоғарғы колледжінің студенті

Редакциядан:

Құрметті Шахнияз!

Сізге айтарымыз көп. Біріншіден, сіз «сегіз қырлы, бір сырлы» жастардың бірі екенсіз. Әскерге бару туралы қызығушылығыңызды да қуана қабылдадық.

Екіншіден, бойыңа біткен өнер мен спортты одан әрі тоқтаусыз дамыта бер. Ол – сенің болашағың. Ал келешек өміріңді әскермен байланыстырып жатсаң, тіптен

жақсы.

Үшіншіден, спорт та, өнер де әскери қызметшінің жан досы деуге тұрарлық. Өйткені, шымыр адам мықты келеді, өнерлі адам рухты келеді. Бұл бесенеден белгілі.

Төртіншіден, «Әскердің қай түрінде қызмет еткенім дұрыс екен?» деген сұрағыңа «кез келген есік ашық» деп айтқымыз келеді. Әскерге шақырылар кезде мамандар құжаттарыңды зерделейді, медициналық комиссиядан

өтесің және психологиялық тест тапсырасың. Сосын әскерге шақыру комиссиясының шешімімен әскерге шақырыласың. Бірақ бұл жерде бір нәрсені айта кетейік. Алдын ала өзің есепте тұрған Қорғаныс істері жөніндегі бөлімнің (немесе басқарманың) мамандарына барып, өз таңдауың туралы кеңес алуыңа болады.

Енді әскердегі спорт ойындарына қатысты соңғы күндері өткен іс-шаралардың бірі туралы айта кетейік. Сол жерден тағы біраз тиімді ақпараттар ала аласыз.

Бірер күн бұрын Қорғаныс министрлігінің Алматыдағы Армия орталық спорт клубында еліміздің барлық күштік құрылымдары арасында «Әскер барысы» турнирі

өтіп, республикалық додаға қатысатын үздік балуандар анықталды.

Бұл жарысқа барлық әскер түрлерінің, әскери және басқа күштік құрылымдардың балуандары қатысып, өзара күш сынасты.

Ауыр салмақты боз кілем шеберлері өздерінің күшін, төзімділігі мен техникалық шеберлігін көрсетті. Жарыс қорытындысында Қорғаныс министрлігінің Армия орталық спорт клубының балуаны аға лейтенант Марат Байқамұров чемпион атанды. Қарулы Күштердің тағы бір өкілі сержант Әділ Оразбаев екінші орын алды. Ал үшінші орынды Ұлттық ұланнан келген қатардағы жауынгер Жандос Сейтенов иеленді.

Жеңімпаздарға қарап

тұрсаңыз, әр саланың өкілдерін бір ортаға тоғыстырған спорт ойыны. Демек, спортта шектеу жоқ. Тура осы сияқты өнерде де шектеу жоқ.

Міне, жоғарыда аталған әскери қызметшілер болашақта республика көлемінде өтетін «Республика барысы» турнирінде өнер көрсетумен қатар, Қорғаныс министрлігінің намысын қорғайтын болады. Демек, олар ақтық сайыста өздері қызмет ететін әскер түрлерінің емес, жалпы күштік құрылымның мәртебесі үшін күреседі.

Қорыта айтқанда, турнир болсын, басқа жарыстар болсын, әскери қызметшінің дене дайындығы мен спорттық рухын көтерудің жарқын көрінісі болып табылады.

Күштік құрылымдар қызметкерлерінің арасында ұйымдастырылып, өткізіліп жатқан әртүрлі деңгейдегі өнер сайыстарында да тура осындай тәртіп қалыптасқан. Офицер болсын, келісімшарт бойынша әскери қызметші болсын, мерзімді қызмет өкілі болсын, олардың қай-қайсы да кез келген додаға қатыса алады және оның қол жеткен жетістігі барша әріптестеріне өнеге-үлгі болып қалыптасады. Айтпақшы, дайындыққа арнайы уақыт бөлінеді, қолдау көрсетіледі. Бұл да ескеретін жағдай.

